herpy

SKINKER

Scincus scincus

En liten, glatt og gyldenbrun skink som svømmer gjennom løs ørkensand med bølgende bevegelser. *Scincus scincus* tilbringer mesteparten av livet noen få centimeter under sandens overflate, finner byttet sitt på vibrasjonene og krever et dypt lag med ren sand, varme og tørre forhold.

Familie: Scincidae Engelsk: Burrowing Sand Skink Tidligere navn: *Scincus officinalis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-18 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Gravende**
Biotop	**Ørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**80 × 50 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Varmeplass	**38-42 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2-10 egg**
Kull per år	**1**
Inkubasjon	**50-70 dager** ved 27-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Scincus scincus er en kompakt, tilspisset skink på omtrent 15-20 cm inkludert den korte halen. Kroppen fra snute til kloakk er typisk omtrent 10 cm og høyst 15 cm, og voksne dyr veier omtrent 20 g. Kroppen er dekket av glatte, blanke skjell med dype sømmer imellom, slik at sandkorn ikke kan trenge inn, og gnisningen mot sanden blir mindre. Huden tåler slitasje uvanlig godt. Snuten er kileformet og flat som en spade, og underkjeven sitter forsenket under overkjeven. Øyne og neseborene kan lukkes, og de små øreåpningene vender nedover og dekkes av overlappende skjellflik. Beina er korte og kraftige, og tærne har flate skjellfransene som gir feste i løs sand.

Fargen er rødgul til brungul med mørkebrune tverrbånd på rygg og hale, en fremragende kamuflasje i sanden. Kjønnene ligner hverandre. Dyret er svært raskt: ved den minste forstyrrelse dykker det ned i sanden og er borte på et øyeblikk.

Det skilles mellom underarter, blant andre *S. s. cucullatus* i det nordlige Algerie, Tunisia, det nordvestlige Libya og det nordlige Nigeria og *S. s. meccensis* i det vestlige Saudi-Arabia, Jordan og det sørøstlige Syria. Flere former som tidligere ble regnet som underarter, regnes nå som egne arter. Navnet *Scincus* er det greske og latinske ordet for skink. Arten het tidligere *Scincus officinalis*, og navnet henviser til bruken som legemiddel: fra oldtiden og helt opp til 1800-tallet ble dyret tørket, pulverisert og solgt på apotek mot en rekke plager og som potensmiddel. I det gamle Egypt ble det balsamert og lagt i gravene.

Utbredelse og leveområde

Scincus scincus finnes i et bredt ørkenbelte fra Sahara østover gjennom Nord-Afrika til Den arabiske halvøy og Iran. Utbredelsen omfatter Tunisia, Algerie, det sørøstlige Libya, Egypt med Sinai, Israel, Jordan, det sørøstlige Syria, Jemen, Saudi-Arabia, Kuwait, Bahrain, Irak og Iran samt Sahel-beltet i Senegal, Mali, Niger og Nigeria og det sentrale Sudan. Forekomsten i Vest-Sahara og Mauritania er uavklart, og arten finnes ikke i Marokko.

Utbredelsen er opgitt før flere former ble skilt ut som egne arter, så de ytre grensene, særlig i Vest-Afrika, er ikke endelig avklart.

> **Naturlig utbredelse:** Tunisia, Algerie, Libya, Egypt, Israel, Jordan, Syria, Jemen, Bahrain, Kuwait, Irak, Iran, Senegal, Mali, Niger, Nigeria, Saudi-Arabia og Sudan.

LEVEOMRÅDE

Arten er en sandspesialist som lever i fin, løs, vindblåst ørkensand: sanddyner, sandsletter og sandete elveleier med ingen eller svært spredt plantevekst og uten vann i nærheten. Dagtemperaturen er høy, og forskjellen mellom dag og natt er stor. Dyret tilbringer mesteparten av livet 1-3 cm under overflaten og kommer bare opp for å spise, avføre seg og pare seg. Under sanden er temperaturen jevnere enn oppå den, og dyret gjemmer seg her for både varme og fiender. Aktive dyr har en kroppstemperatur på omtrent 35 °C.

Arten er mest aktiv om dagen, men kan også være framme i de kjøligere timene. Byttet er insekter som biller og gresshopper og edderkoppdyr, som dyret lurer på under overflaten. Det kan lokalisere insekter opptil omtrent 15 cm unna ut fra vibrasjoner i sanden og stikker av og til hodet ned i sanden for å kjenne dem bedre. Yngletiden faller etter regnet, når det er mest mat, fra omtrent mai til juli.

Stell

TERRARIET

Sanden er det viktigste i innredningen. Arten graver og svømmer i sanden hele dagen, så bunnen må være et dypt lag ren, fin, rundkornet sand på 10-15 cm. Bruk støvfri sand uten skarpe kanter, ikke grus og ikke kalkholdig sand som klumper seg. Sanden må være tørr og siktes jevnlig for avføring og matrester.

Et terrarium på 80 × 50 × 30 cm (lengde × bredde × høyde) er et fornuftig minimum for et par; for ett dyr er 60 × 40 × 30 cm nok. Det er gulvarealet som teller, ikke høyden. Form sanden som en lav banke under lampen, slik at dyret kan sole seg. Legg et par flate steiner og en rot til solplasser, og sett dem direkte på bunnen av terrariet før sanden kommer i, slik at dyret ikke kan grave dem fri og velte dem. Terrariet må ha lokk, fordi dyret er raskt, og god ventilasjon uten trekk. Mål og sanddybde er ikke dokumentert for arten, men passer til størrelsen og levemåten.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet skal være 28-35 °C, og om natten kan den falle til 20-24 °C. Terrariet må ha en tydelig gradient med en varm solplass under en spotlampe og et kjøligere sted i den andre enden. Sandoverflaten på solplassen skal være 38-42 °C; tallet er et anslag og måles med et infrarødt termometer. Dyret må alltid kunne grave seg ned i kjøligere sand.

Bruk en termostat på varmekilden, og plasser lampen slik at den bare varmer den ene enden. Mål både overflaten og temperaturen nede i sanden. Et dyr som holder seg unna lampen og blir nede i sanden, har for varmt; et dyr som ligger tett ved lampen hele dagen, har for kaldt. Slå av lampene om natten. Faller romtemperaturen under omtrent 20 °C, kan et keramisk varmeelement gi varme uten lys.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra ørkenen og må holdes tørt med en luftfuktighet på 20-40 %. Sanden må ikke være fuktig, fordi fuktighet fremmer sopp og hudproblemer, og god ventilasjon er viktig. Luftfuktigheten er ikke dokumentert for arten i fangenskap, og tallet er lånt fra andre ørkenskinker.

Gi vann i en svært lav, stabil skål som er gravd litt ned i sanden, eller forstøv et par dråper på en stein som dyret kan slikke. Skift vannet ofte, og tørk opp sølt vann, slik at sanden ikke blir våt. Ekstra fuktighet er bare nødvendig ved hudskifte, hvis hudrester sitter fast.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten lever i sterk sol, så terrariet må ha kraftig lys 10-12 timer om dagen. Gi UVB tilsvarende Ferguson-sone 3 med en UV-indeks på omtrent 3 på solplassen, for eksempel fra et T5-rør over solplassen. Sonen er et anslag ut fra det åpne leveområdet.

UVB-rør svekkes med tiden og skiftes etter produsentens anvisning. Det må ikke være glass eller plast mellom røret og dyret. Dyret får ingen UVB når det ligger under sanden, så solplassen må være lett å nå. La lyset følge døgnet, og slå det av om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Scincus scincus spiser i naturen særlig insekter og edderkoppdyr, men plantedeler inngår også. Gi for eksempel siriss, gresshopper, kakerlakker og melorm, og velg byttet slik at det ikke er større enn dyrets hode. Dyret reagerer kraftigere på bevegelige insekter som siriss enn på melorm og finner dem på vibrasjonene, så fôret må være levende.

Dryss insektene med kalk, og gi et vitamintilskudd av og til; insektene må selv være godt fôret. Hyppigheten er ikke dokumentert; annenhver til hver tredje dag til unge dyr og 2-3 ganger i uken til voksne er et rimelig utgangspunkt. Fjern insekter som ikke er spist, slik at de ikke plager dyret når det ligger i sanden. Gi gjerne fôret på en flat stein, slik at dyret ikke svelger mer sand enn nødvendig.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er et dyr å se på, ikke å håndtere. Den er rask og sky, og berøring stresser den. Skal et dyr flyttes, kan det siktes forsiktig opp av sanden eller lokkes inn i en liten beholder med sand. Når dyret har vent seg til terrariet, kommer det fram for å spise.

Hold ett dyr eller et par med god plass og rikelig med sand. Ikke hold flere hanner sammen, og skill dyrene ved tegn på stress, som bitt, skader eller dyr som ikke kommer fram. Det er normalt at dyret ligger nedgravd og ikke sees på lengre tid, særlig når temperaturen skifter.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre sterkt, og forskjellen i hodets proporsjoner er ikke tydelig. Det kjennes ingen sikre ytre kjennetegn, så kjønnsbestemmelse bør overlates til en veterinær med erfaring med reptiler. Alder og størrelse ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert.

PARRING

I naturen parer dyrene seg fra mai til juli etter regn, når de har lagt på seg. Hannen setter seg på hunnens rygg og biter seg fast i nakken, skyver halen hennes opp med sin egen og fører kloakken mot hennes. Parringen foregår i bevegelse og varer fra noen få sekunder til tre minutter. En vinterhvile er ikke dokumentert for arten, men en litt kjøligere periode med kortere dager etterligner årstidene. Sett hunnen inn til hannen, og ta hannen ut igjen hvis han er for pågående.

EGGLEGGING OG KULL

Arten legger egg. Eldre angivelser beskriver den som levendefødende, men det er ikke belagt. Hunnen legger 2-10 egg i sanden noen uker etter parringen. Sanden må være dyp og litt fuktigere nede i et hjørne, slik at hun kan grave et reir, og hun må ha rikelig med mat og kalk før og etter eggleggingen. Trolig legger hun ett kull i året; flere leggerunder er ikke dokumentert.

INKUBASJON

Flytt eggene til en rugekasse med fuktig vermikulitt eller perlitt ved 27-30 °C, og ikke vend dem. Rugetid og -temperatur er ikke dokumentert for arten; tallene i boksen er et anslag ut fra andre skinker. Sjekk eggene uten å røre dem, og fjern egg som mugner.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er knapt 4 cm fra snute til kloakk ved klekking. De kan oppdrettes i et lite terrarium på 40 × 25 × 20 cm med 8-10 cm fin sand som de voksnes og ekstra små gjemmesteder. Gi dem små insekter, for eksempel små siriss, spretthaler og små melorm, dryssede med kalk, annenhver dag, og gi dem UVB og en varm plass. Skill de unge dyrene når de blir større, hvis de begynner å slåss, og følg med på at de vokser jevnt. Vekst og tid til kjønnsmodenhet er ikke dokumentert.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør i et tørt, varmt terrarium med dypt sand, og problemene skyldes typisk feil i stellet:

- Hud- og soppinfeksjoner ved for fuktig sand eller dårlig hygiene.
- Irriterte øyne og neseborene av støv eller skarp sand; velg ren, rundkornet sand.
- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB og ensidig kost uten kalk.
- Forstoppelse hvis dyret svelger sand sammen med maten; fôr på en flat overflate.
- Klemte tær og skader på halen hvis steiner velter når dyret graver under dem.

Sett nye dyr i karantene i minst en måned. Dyret skjuler sykdom godt og ligger ofte nedgravd, så kontakt en veterinær med erfaring med reptiler ved vekttap, endret appetitt, hevelser eller et dyr som ligger stille oppå sanden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.